

Obraz lásky (1K 13)

Texty na tento týden

1K 13; Mt 24,12; Ga 5,22.23; 1Tm 1,14; 1J 4,8

Základní verš

„A tak zůstává víra, naděje, láska – ale největší z té trojice je láska.“ (1K 13,13)

Láska dokáže přemoci všechno. Právě proto jí Pavel věnoval tak velkou pozornost. Řecká slova odvozená od slovesa *agapaó* – nejčastěji používaného výrazu pro lásku v Novém zákoně – se v Pavlových listech objevují více než 135krát. To představuje téměř polovinu všech výskytů v Novém zákoně a naznačuje, co je hlavním tématem Pavlových dopisů sboru v Korintu.

V Novém zákoně najdeme mnoho výjimečných pasáží o lásce – například Ř 8,35–39; 1K 2,9; 8,3; Ga 2,20; Ko 1,13 či 1Te 3,12.

Žádná z nich se však nevyrovná 13. kapitole 1. listu Korintským.

Minulý týden jsme si ukázali, že bez lásky ztrácí všechno – včetně duchovních darů – svoji hodnotu. Tento týden se hlouběji ponoříme do 13. kapitoly a jejího obdivuhodného popisu lásky.

Zjistíme, že láska je životní postoj, který se musí projevovat v praktickém životě, v činech i slovech, protože jinak nic neznamena.

Skutečná podstata lásky a její projevy se v plnosti zjevily v životě Ježíše Krista.

Osnova lekce

Tento týden se hlouběji ponoříme do „hymnu lásky“ ve 13. kapitole a prozkoumáme praktické projevy lásky. Ukážeme si, že láska není pouhým citem, ale postojem, jehož dokonalý vzor nacházíme v životě Ježíše Krista.

- 1K 13,1–3: Nezbytnost lásky v křesťanském životě (neděle)
- 1K 13,4–8: Jak láska vypadá: její aktivní projevy (pondělí)
- 1K 13,4–7: Co láska nedělá: odmítnutí sobectví (úterý)
- J 15,9–12: Ježíš jako ztělesnění a zdroj pravé lásky (středa)
- 1K 13,13: Věčná hodnota víry, naděje a lásky (čtvrtek)

PODSTATA LÁSKY

¹Kdybych mluvil jazyky lidskými i andělskými, ale lásku bych neměl, jsem jenom dunící kov a zvučící zvon. ²Kdybych měl dar prorocství, rozuměl všem tajemstvím a obsáhl všechno poznání, ano, kdybych měl tak velikou víru, že bych hory přenášel, ale lásku bych neměl, nic nejsem. ³A kdybych rozdal všechno, co mám, ano, kdybych vydal sám sebe k upálení, ale lásku bych neměl, nic mi to neprospěje. (1K 13,1–3)

Osobní studium

Minulý týden jsme se dotkli tématu lásky, jak ji představuje 1. list Korintským 13. Nyní se budeme Pavlovým slovům v této pasáži věnovat ještě podrobněji.

Přečti si znovu celou kapitolu 1K 13. Pokus se vlastními slovy vyjádřit, co nám říká o lásce.

Pavel neříká, že jazyky (1K 13,1), prorocství, rozumnost, poznání, víra (1K 13,2) a dobrořivost (1K 13,3) nemají význam. Jsou bezcenné pouze tehdy, pokud jejich hlavním motivem není láska.

Láska, kterou má Pavel na mysli, není ten typ náklonnosti, který vyjadřujeme slovy „miluji jahody“, „miluji své přátele“, nebo dokonce „miluji svou manželku (manžela) a děti“. Nejde ani o romantickou lásku, jakou známe z filmů. A přestože se tento text často čte při svatebních obřadech, Pavel zde nemluví ani o vášnivé milenecké lásce.

Tuto lásku nelze zúžit ani na náklonnost, dobročinnost, laskavost či filantropii, přestože se v nich v určité míře projevuje. Tato láska je zvláštní milostí, kterou nám dává Duch svatý. Jde o lásku, kterou nás Duch svatý motivuje k laskavému, nesobeckému a čestnému chování. Představuje bezvýhradné nasměrování našich činů, pocitů i myšlenek ke Kristu a k našim bližním.

Jaké varování vyslovuje Ježíš v Mt 24,12?

Právě proto je láska *agapé* tak důležitá a nezbytná. V Kristově moci nesmíme dopustit, aby láska v našich rodinách, sborech a komunitách ochladla. Máme před sebou Kristův příklad na kříži, kde za nás položil svůj život. Existuje snad silnější a úžasnější vyjádření lásky? Přestože Kristovu obětavou lásku nikdy nedokážeme projevit ve stejné míře jako on, z Boží milosti bychom měli usilovat co nejlépe ji zrcadlit ve svém životě.

Aplikace

V jakých konkrétních situacích by mohl projev nezištné lásky zanechat hluboký a trvalý dojem na člověku, který ji v té chvíli potřeboval víc než cokoli jiného?

CO DĚLÁ LÁSKA

“Láska je trpělivá, laskavá, nezávidí, láska se nevychloubá a není domýšlivá. ⁵Láska nejedná nečestně, nehledá svůj prospěch, nedá se vydráždit, nepočítá křivdy. ⁶Nemá radost ze špatnosti, ale vždycky se raduje z pravdy. ⁷Ať se děje cokoliv, láska vydrží, láska věří, láska má naději, láska vytrvá. ⁸Láska nikdy nezanikne. Proroctví – to pomine; jazyky – ty ustanou; poznání – to bude překonáno. (1K 13,4–8)

Osobní studium

Jádrem 13. kapitoly jsou verše 4 až 7. Pavel v nich vykresluje charakteristické vlastnosti lásky – vysvětluje, co láska je a co není, nebo co láska dělá a co nedělá. Lásce dává lidskou tvář, abychom si uměli představit, jak jedná člověk pod vlivem Ducha svatého. Svůj popis staví na řadě sloves, protože lásku nevnímá jako pomíjivý cit či emoci, ale především jako konkrétní čin.

Pojďme se nejprve podívat, co láska dělá.

1. Láska je trpělivá („shovívá“ PMP; *makrothyméō*). Tento výraz vyjadřuje schopnost zachovat si rozvahu a klid i v náročných situacích. Taková trpělivost zahrnuje i vzájemnou shovívavost a ochotu snášet slabosti druhých (Ef 4,2).
2. Láska je laskavá (dobrotivá ČSP; *chrésteuomai*). Tento výraz se v Novém zákoně nachází jen na tomto místě, ale slova se stejným slovním základem jsou běžná i jinde. V Septuagintě (řeckém překladu Starého zákona) se vyskytují v Žalmech a odkazují na Boží laskavost spojenou s jeho milosrdenstvím (Ž 145,8.9). Tím, že je láska laskavá, Pavel zdůrazňuje, že náš vztah k ostatním má být odrazem Božího soucitu a milosti, kterou Bůh prokazuje nám.
3. Láska se raduje (*synchairo*) z pravdy („s pravdou“; ČEP). Tato charakteristika označuje

schopnost prožívat radost po boku jiného člověka (L 1,58; 15,6.9; 1K 12,26; Fp 2,17.18).

4. Láska vydrží („všechno snáší“ ČSP; *stegó*). Biblisté se dohadují, zda sloveso *stegó* znamená „přikrývat“ (ve smyslu zachovávat diskretnost a chránit druhého), nebo spíše „trpělivě snášet“ ve smyslu vnitřní odolnosti. Jelikož se tento výraz v 1K 9,12 jasně spojuje s vytrvalostí („snášíme nedostatek“), většina vykladačů a překladatelů se přiklání k druhému významu.
5. Láska věří (*pisteuó*). Slovo *pisteuó* pochází ze stejného slovního základu jako řecký výraz pro víru (*pistis*). V kontextu 1K 13 to znamená, že láska přistupuje k druhým s důvěrou a ve sporných situacích se přiklání k příznivějšímu vysvětlení jejich jednání.
6. Láska má naději (*elpizó*). V novozákonním kontextu se toto sloveso vždy spojuje s pevnou důvěrou nebo očekáváním, že přijde něco dobrého.
7. Láska vytrvá („všechno vydrží“ ČSP; *hypomenó*). Výrazy *stegó* a *hypomenó* mají v 1K 13,7 v podstatě stejný význam. Jsou to synonyma vyjadřující neměnnost a vytrvalost i v náročných časech. Pavel zvolil slovo *hypomenó* v závěru verše zřejmě proto, aby neopakoval slovo *stegó*. Opakováním udělal z víry a naděje ústřední bod celého výroku. Láska tedy dokáže všechno vydržet právě proto, že se opírá o víru a naději.

Aplikace

Porovnej 1K 13,4–7 s Ga 5,22.23. Jaké společné myšlenky se nacházejí v těchto dvou pasážích? Jak můžeme takovou lásku projevovat ve svém životě?

CO LÁSKA NEDĚLÁ

“Láska je trpělivá, laskavá, nezávidí, láska se nevychloubá a není domýšlivá. ⁵Láska nejedná nečestně, nehledá svůj prospěch, nedá se vydráždit, nepočítá křivdy. ⁶Nemá radost ze špatnosti, ale vždycky se raduje z pravdy. ⁷Ať se děje cokoliv, láska vydrží, láska věří, láska má naději, láska vytrvá. (1K 13,4–7)

Osobní studium

Znovu si přečti text 1K 13,4–7. Co myslíš, proč Pavel vedle kladných vlastností lásky jmenuje i to negativní, čím láska není, re-spektive co nedělá?

Včera jsme se zaměřili na sedm aktivních projevů lásky, dnes se soustředíme na osm věcí, které nedělá. Láska...

1. Nezávidí (*zeloó*). Řecké slovo *zeloó* může být použito v pozitivním smyslu – „toužit“, „snažit se o něco“, například když Pavel povzbuzuje Korintské: „usilujte o vyšší dary“ (1K 12,31), „usilujte o duchovní dary“ (1K 14,1) a „horlivě se snažte prorokovat“ (1K 14,39). Zde v 1K 13,4 má však slovo negativní náboj, podobně jako ve Sk 7,9. Je správné toužit po duchovních darech, ale je nesprávné závidět jiným lidem jejich dary. Závist totiž vnáší do církve rozdělení (1K 3,3).
2. Nevychloubá se (*perpereuomai*). Výraz *perpereuomai* vyjadřuje namyšlenost a snahu vynutit si obdiv okolí. Skutečná láska však není zahleděná do sebe, což ještě zřetelněji uvidíme v dalších bodech.
3. Není domýšlivá (*physioó*). Sloveso *physioó* se vyskytuje v 1K 8,1 v Pavlově známém výroku: „Poznání však vede k domýšlivosti, kdežto láska buduje.“ Vztahuje se na člověka přesvědčeného o své vlastní důležitosti.
4. Nejedná nečestně (*aschémonéo*). Sloveso *aschémonéo* má poměrně široký význam. Obecně však označuje chování, které je

v rozporu se společenskými a morálními zásadami, je hrubé, zahanbující či nevhodné. Pavel zde s největší pravděpodobností naráží na arogantní a hrubé vystupování „silnějších“ věřících vůči těm „slabším“ v korintském sboru (1K 4,10; 1K 8).

5. Nehledá (*zéteo*) svůj prospěch. To koresponduje s Pavlovým prohlášením v 1K 10,24: „Nikdo ať nemyslí sám na sebe, nýbrž ať má ohled na druhého.“ Láska je ochotná vzdát se vlastních nároků a práv v zájmu druhých (viz 5. lekce). Pokud se ve společenství každý upřímně zajímá o potřeby a práva druhých, výsledkem je požehnání pro všechny.
6. Nedá se vydráždit („nerozčiluje se“ ČSP; *paroxynó*). Sloveso *paroxynó* popisuje vnitřní rozpoložení člověka, který se nechá snadno vyprovokovat k hněvu. Znamená to, že láska není prchlivá, vztahovačná ani přecitlivělá na podněty z okolí.
7. Nepočítá (*logizomai*) křivdy („zlo“ ČSP). Sloveso *logizomai* se zde používá v účetnickém smyslu – láska si nezapisuje chyby a provinění druhých do nějakého pomyslného registru. Jinými slovy, nedílnou součástí lásky je odpuštění.
8. Nemá radost (*chairó*) ze špatnosti. Láska si nejenže nepřipomíná selhání druhých, ale ani v nich nenachází žádné potěšení. Máme-li k lidem upřímný vztah, jejich pády nás netěší – právě naopak, vedou nás k tomu, abychom jim podali pomocnou ruku.

Aplikace

Který z uvedených záporných projevů je pro tebe nejtěžší odložit? Jak ti může hlubší pochopení Boží lásky pomoci vyměnit sobecké sklony za postoj, který „nehledá svůj prospěch“?

OBRAZ JEŽÍŠE

„Jako si Otec zamiloval mne, tak jsem si já zamiloval vás. Zůstaňte v mé lásce. ¹⁰Zachováte-li má přikázání, zůstanete v mé lásce, jako já zachovávám přikázání svého Otce a zůstávám v jeho lásce. ¹¹To jsem vám pověděl, aby moje radost byla ve vás a vaše radost aby byla plná.“ ¹²„To je mé přikázání, abyste se milovali navzájem, jako jsem já miloval vás.“ (J 15,9–12)

Osobní studium

Při čtení veršů 1K 13,4–7 můžeme pocítit zklamání z toho, jak moc v projevech Pavlem popsané lásky zaostáváme. Apoštol se však při psaní tohoto „hymnu lásky“ inspiroval samotným Ježíšem. On je jediný, kdo tyto vlastnosti lásky projevil v naprosté dokonalosti. Pavlův popis lásky je proto ve skutečnosti věrným portrétem Krista.

Přečti si texty J 13,1.34; 15,9–12; 1Tm 1,14; 2Tm 1,7.13; 1J 3,16 a 1J 4,7–12.19–21. Co se můžeme dozvědět o lásce z těchto pasáží?

Bůh je láska (1J 4,8). Miluje nás tak moc, že dal za nás svého jediného Syna (J 3,16). Ježíš je dokonalým vyjádřením této lásky (Žd 1,3). Chceme-li pochopit, jak se láska projevuje, musíme se podívat na Ježíše. Při pozorném zkoumání novozákonního záznamu jeho života si uvědomíme, že v Ježíši můžeme vidět všechny pozitivní vlastnosti lásky popsané v 1K 13.

– *Ježíš je trpělivý (shovívavý).* „[...] avšak došel jsem slitování, aby Ježíš Kristus

právě na mně ukázal všechnu svou shovívavost [makrothymie]“ (1Tm 1,16).

- *Ježíš je dobrotivý.* Bible říká, že „Pán je dobrý“ (1Pt 2,3). Slovo „Pán“ v této pasáži se vztahuje na Ježíše. Výraz „dobrý“ („dobrotivý“; PMP) překládá řecké slovo *chrēstos*, které pochází ze stejného kořene jako sloveso *chrēsteuomai* („projevovat laskavost“) v 1K 13,4.
- *Ježíš se raduje z pravdy.* Prožíval hlubokou radost, když krácel v souladu s Otcovou vůlí a spočíval v jeho lásce (J 15,9–11; 17,12–14).
- *Ježíš všechno snášel (vytrpěl).* V Žd 12,2.3 se říká, že Ježíš „podstoupil kříž, nedbaje na potupu; [...] co všechno musel snést od hříšníků“. Nikdo nevytrpěl tolik jako Ježíš (Ep 2,8).
- *Ježíš důvěřuje.* Když měl Ananiáš pochybnosti o upřímnosti Pavlova obrácení (Sk 9,13.14), Ježíš mu ve vidění řekl: „Jdi, neboť on je mým nástrojem, který jsem si zvolil“ (Sk 9,15). Ježíš vidí lidi nejen takové, jací jsou teď, ale kým se mohou stát díky jeho proměňující moci.

Aplikace

Jakými dalšími způsoby nám Ježíš zjevuje, co je skutečná láska?

VÍRA, NADĚJE A LÁSKA

⁸Láska nikdy nezanikne. Proroctví – to pomine; jazyky – ty ustanou; poznání – to bude překonáno. ⁹Vždyť naše poznání je jen částečné, i naše proročování je jen částečné; ¹⁰až přijde plnost, tehdy to, co je částečné, bude překonáno. ¹¹Dokud jsem byl dítě, mluvil jsem jako dítě, smýšlel jsem jako dítě, usuzoval jsem jako dítě; když jsem se stal mužem, překonal jsem to, co je dětinské. ¹²Nyní vidíme jako v zrcadle, jen v hádance, potom však užijeme tváří v tvář. Nyní poznáváme částečně, ale potom poznám plně, jako Bůh zná mne. ¹³A tak zůstává víra, naděje, láska – ale největší z té trojice je láska. (1K 13,8–13)

Osobní studium

Doposud jsme poznali, že láska je trpělivá, dobrotivá, radostná, všechno snese, důvěřuje a je vytrvalá – a to všechno proto, že takový je Ježíš. Když tyto vlastnosti rozpoznáme v něm, naším dalším úkolem je začít Ježíše napodobovat. Přesně to si Pavel přál, aby udělali věřící v Korintu. Pokud bychom však z onoho seznamu osmi věcí, které láska nedělá, odstranili slovíčko „ne“, získali bychom až mrazivě přesný obraz chování věřících ve sborovém společenství v Korintu: byli závistiví, chlubil se, byli namyšlení, hrubí, sobečtí, vztahovační a hledali chyby druhých. Pavel zde popsal skutečnou situaci v Korintu.“ (VERBRUGGE, Verlyn D. „1. Corinthians“, v *The Expositor's Bible Commentary: Romans-Galatians*, Grand Rapids, MI: Zondervan, 2008, s. 372)

Korintští se měli ještě hodně co učit – a my jsme na tom stejně. Poté, co Pavel popsal, co láska dělá a nedělá, uzavírá tento oddíl zdůrazněním věčné podstaty lásky. Jeho cílem je povzbudit nás, abychom pravou lásku vnesli do každodenního života.

Jednoho dne už proroctví nebudou potřebná, budeme mluvit pouze jedním ja-

zykem a chybní lidské poznání nahradí zcela nové poznání Boha (1K 13,12). Dary Ducha přestanou působit, když se naplní smysl jejich existence (1K 13,10). Ale „Láska nikdy nezanikne“ (1K 13,8).

Při Kristově návratu víru nahradí to, co uvidíme na vlastní oči (2K 5,7), a to, v co jsme s nadějí věřili, se stane skutečností (Ř 8,24). Láska však přetrvá navždy jako hlavní znak charakteru našeho trojjediného Boha. Přesto v jistém smyslu víra a naděje také přetrvávají. Víra jako zkušenost spasení (Ř 4,3) a naděje jako touha po poznávání. Tak budou víra a naděje navždy součástí života vykoupených. Ale láska – ta Boží láska – bude nad tím vším věčně kralovat.

Již brzy uvidíme našeho Pána tváří v tvář (1K 13,12). Než ten den nastane, základními pilíři našeho života mají být tyto tři hodnoty: víra, naděje a láska. Tato trojice vyjadřuje plnost křesťanského života pod vedením Ducha svatého, a proto ji Pavel ve svých listech tak často zmiňuje (Ř 5,1–5; Ga 5,5,6; Ef 1,15,18; 4,1–5). Láska je však největší z nich – je to totiž jediná vlastnost, kterou Bible definuje samotnou podstatu Boha (1J 4,8).

Aplikace

Premýšlej nad výrokem „Bůh je láska“. Jak můžeme správně pochopit hloubku tohoto tvrzení? A přestože tuto myšlenku dokážeme pochopit jen částečně, proč je pro nás toto konstatování tak úžasnou zprávou?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Přečtěte si 30. kapitolu „Výzva k duchovnímu růstu“ z knihy *Poslové naděje a lásky* (AA 309–322; PNL 178–185).

„Nezáleží na tom, jak přesvědčivé je naše vyznání. Nejsme-li naplněni láskou k Bohu a ke svým bližním, nejsme pravými Kristovými učedníky. I kdybychom měli tak velikou víru, že bychom byli schopni konat zázraky, bez lásky by nám nebyla nic platná. Možná, že jsme neobyčejně štědrí; i kdybychom však rozdali všechn svůj majetek chudým, Bůh by v našem činu nenašel zalíbení, pokud bychom to udělali z jiných pohnutek než z opravdové lásky. Ve své horlivosti můžeme dokonce zemřít mučednickou smrtí. Pokud však neobětujeme svůj život z lásky, Bůh nás bude považovat jen za oklamané nadšence nebo ctižádostivé pokrytce.“ (AA 318.319; PNL 183)

„Máme až dost kázání. [...] Co ale doopravdy potřebujeme, je láska k lidem, kteří hynou – láska, která proudí v hojnosti přímo z Božího trůnu.

Pravé křesťanství prostupuje láskou celého člověka. Dotýká se každé jeho části – mysli, srdce, pomáhajících rukou i nohou. Dává sílu stát pevně tam, kde ho chce mít Bůh, aby nešel křivými cestami a nezpůsobil, že ti slabí ztratí směr.

Hořící, stravující Kristova láska k lidem, kteří hynou, je tím, co dává život celému křesťanství.“ (LHU 134)

„Uzdravovat ale dokáže jen láska, která vyvěrá z Krista. Jen ten, v kom tato láska proudí jako míza ve stromě nebo krev v těle, může vyléčit poraněnou duši.“ (Ed 114; Vých 68)

Otázky k rozhovoru

1. Považujete Pavlův seznam kladných vlastností lásky za úplný, nebo jsou podle vás i další aspekty, které by v něm mohly být? Jaké další projevy lásky byste k nim na základě svých zkušeností či studia Bible doplnili?
2. Co měl podle vás Pavel na mysli pod příkazem „Držte se lásky“ (1K 14,1)? Jak tato slova souvisí s charakteristikou lásky v 1K 13,4–7?
3. Kterou vlastnost lásky nejvíce potřebujete uplatnit ve svém každodenním životě? Které projevy lásky jsou důležité ve vašem místním sboru? Proč Pavel přirovnává lásku k takovým darům, jako je prorockví, jazyky a poznání (1K 13,8)?
4. Pavel naznačuje, že klíčem k vyřešení nejednoty v korintském sboru je právě láska. Proč tomu tak je? V čem je tento princip důležitý i pro naše církevní společenství dnes?